

10. Prange K. Bauformen des Unterrichts / K. Prange. – Bad Heilbrunn : Klinkhardt, 1986. – 291 S.
 11. Roth A. Die Elemente der Unterrichtsmethode / A. Roth, H.-G. Roth. – München : List, 1978. – 155 S.
 12. Weber B. Handlungsorientierte Methode / Birgit Weber. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : 18.03.2009 : <http://www.sowi-online.de/methoden/dokumente/weberho.htm#aal>

УДК 81'42:811.131.1

Г. І. Слиш,

Київський університет імені Бориса Грінченка, м. Київ

СОЦІАЛЬНА НОВИНА: ВІД ТЕКСТУ ДО ДИСКУРСУ

У статті з'ясовуються теоретичні положення текстології та дискурсології сучасного мовознавства, а також аналізується розвиток розуміння тексту і його місця в дискурсі. Проводиться аналіз тематичних текстів новинного характеру різних регістрів формальності італомовного дискурсу.

Ключові слова: дискурс, текст, новина, дискурсивний аналіз, лінгвістичний аналіз тексту,

SOCIAL NEWS: FROM TEXT TO DISCOURSE

This article covers theoretical propositions of modern textual and discourse linguistics and also analyses the development of understanding of the text and its place in the discourse. It provides criteria of differentiation and interdependency between discourse and text. The concept of the text and the discourse are quite disparate, not opposed to each other – their relations are characterized causation: the text is the result of the discourse. On the other side, the discourse exists first and foremost in texts. The article analyses thematic news texts in the frameworks of the Italian-language discourse. For the study was selected social news of the world famous founder of Facebook Mark Zuckerberg and his statement about donate 99% due to his daughter's birth of their Facebook shares over their lifetimes to effort to make the world better through education, medicine and Internet access. Five news sources was analysed and characteristic features of social news were reviled according to language structure on the morphemic, lexical, phraseological and semantic levels. According to discourse analysis we found important lexical structure in the most popular newspaper of Naples Il Mollino – E' nata Max, which refers to biblical theme and the birth of Jesus Christ – Christmas Day. This lexical structure clears point to importance of the daughter's birth for Zuckerberg's family. Further development of the study opens the way to research another media people, their child's birth and charity.

Key words: discourse, text, news, discourse analysis, linguistic analysis of text.

СОЦИАЛЬНАЯ НОВОСТЬ: ОТ ТЕКСТА К ДИСКУРСУ

В статье проясняются теоретические положения текстологии и дискурсологии современного языкознания, а также анализируется развитие понимания текста и его места в дискурсе. Проводится анализ тематических текстов новостного характера различных регистров формальности италоязычного дискурса.

Ключевые слова: дискурс, текст, новость, дискурсивный анализ, лингвистический анализ текста.

Усі сфери діяльності людини сучасного інформаційно-технічного суспільства мають безпосередні точки дотику з дискурсом, що представлений будь-якими висловами у письмовій чи усній формі: телекомунікації, наукові та навчальні публікації, лекції, періодичні видання, ділова переписка, медичні рекомендації, – все, що призначено для цілеспрямованого впливу одних людей на інших. У наш час дослідники дискурсу цікавляться механізмами його комплексного впливу на особистість людини, на суспільну свідомість загалом [6, с.80–90].

Актуальність роботи зумовлена тим, що незважаючи на сотні визначень і десятки монографій, присвячених проблемі розмежування дискурсу і тексту, ці два протиставлюваних феномена продовжують залишатися «непізнаними об'єктами» в рамках соціальної новини. За мету нашого дослідження ми встановили проаналізувати сукупність новинних текстів суспільної тематики на засадах теоретичних положень текстології та дискурсології сучасного мовознавства, на матеріалі новини про народження доньки Марка Цукерберга у публіцистичних джерелах різних регістрів італомовного дискурсу. Предметом дослідження є аналіз мовних рівнів новинних текстів про народження доньки Марка Цукерберга у лінгвістичному та дискурсивному аспектах. Об'єктом дослідження було обрано тематичні тексти новинного характеру на тему народження доньки Марка Цукерберга.

Термін «дискурс» (фр. Discourse, англ. Discourse, від лат. Discursus «бігання взад-вперед; рух; круговорот; бесіда, розмова») налічує більше десяти різних дефініцій, які часом суперечливі одна одній. Цей термін є одним з найскладніших, оскільки він позначає деяку реальність мови – дискурсивну діяльність [5, с. 9].

Лінгвісти ХХ століття піднімали питання про те, що первинне, текст або дискурс. Акцент на динамічній стороні дискурсу, а також на первинності дискурсу по відношенню до тексту є одним з ключових аспектів у трактуванні дискурсу в теорії комунікації: дискурс тут розуміється як комунікативна дія, в ході якої продукуються і артикуються тексти [3, с. 223–225]. Прихильники теорії про те, що текст первинний, посилаються на те, що дискурс актуалізує мова (як абстрактну знакову систему) і тексти (як абстрактні ментальні конструкти) [3, с. 223–225].

Будь-який дискурс також є текстом. Однак, не кожен текст – це дискурс. Так, наприклад, текст – це книга, що знаходиться на полиці, але вона ж і дискурс в руках читача (адресата) [3, с. 223–225].

Першим розмежував поняття «тексту» і «дискурсу» Т. А. Ван Дейк у своєму трактаті «Стратегії розуміння зв'язного тексту», але у зазначеній роботі терміни постійно плутаються, що й зрозуміло: англ. discourse вживається як у значенні тексту, так і просто розмови [2].

Досліджуючи межі дискурсу і тексту Н. Д. Арутюнова зазначала, що дискурс – це мова, «занурена в життя». Тому термін «дискурс», на відміну від терміна «текст», не застосовується до древніх текстів, зв'язок яких з життям не встановлюється безпосередньо» [1, с. 136–137].

В. І. Карасик характеризував дискурс як явище проміжного порядку між промовою, спілкуванням, мовною поведінкою, з одного боку, що фіксується текстом, який залишається в сухому залишку спілкування, з іншого боку [4].

У своїй роботі «Текст і дискурс (через призму Іньї концепції)» Чан Кім Бао, спираючись на методологію східної лінгвістичної школи, запропонувала нову концепцію. Дискурс і текст представлені як взаємопроникнення двох протилежних сторін однієї сутності – інь і ян, де текст є потенціалом (інь), а дискурс – реалізацією цього потенціалу в мовній діяльності (ян). При цьому враховуються всі лінгвістичні та екстралінгвістичні фактори, що беруть участь в організації

та функціонуванні тексту як засобу мовного спілкування, а також стверджується, що і текст, і дискурс володіють такими характеристиками, як лінійність і об'ємність [8, с. 3–7].

Таким чином, хоча поняття текст і дискурс цілком розрізнені, вони не протиставляються один одному – їх відносини характеризуються причинно-наслідковим зв'язком: текст є результатом дискурсу.

Текст виникає у ході здійснення певного процесу, але вивчається він у своєму завершеному вигляді, а дискурс досліджується у певному режимі і часі. В усякому разі, дискурсивний аналіз передбачає відновлення цього процесу, навіть якщо вивчається його результат [5, с. 79].

Провівши дослідження наступних джерел *Corriere della Sera* «Mark Zuckerberg diventa papà di una bambina (Max): «Nella vita donerò il 99% delle mie azioni di Facebook»; *Il Mattino* «Mark Zuckerberg è diventato papà: è nata la piccola Max»; *Il Messaggero* «Mark Zuckerberg è diventato papà: è nata la piccola Max»; *Rai News 24* «Mark zuckerberg diventa papà. L'annuncio su facebook»; *La Repubblica* «Zuckerberg diventa padre e annuncia donazione del 99% delle sue azioni di Facebook», за допомогою метода наскрізної вибірки виконали аналіз форм тексту для кожного регістру. *Corriere della Sera* та *La Repubblica* є італійськими виданнями Мілану та Риму відповідно, що тримають лаври першості у змаганні за звання найпопулярнішої газети. *Il Mattino* – щоденна газета Неаполя. Враховуючи специфіку мови неапольського регіону тираж даної газети перевищує національні видання. *Il Messaggero* є найпопулярнішою римською газетою. *Rai News 24* – цілодобовий державний телерадіоісторик, керівництво якого здійснюється новинною редакцією «Rai», що є лідером серед аудиторії.

Для дослідження було обрано соціальну новину про народження доньки у всесвітньовідомого засновника соціальної мережі Facebook Марка Цукерберга. Спираючись на визначення В.І. Карасика «Аналіз дискурсу – міждисциплінарна область знання, що знаходиться на стику лінгвістики, соціології, психології, етнографії, семіотичного напрямку літературознавства, стилістики і філософії» [4], було визначено певні ознаки дискурсу по заданій тематиці.

Пресупозицією новини є загальновідомі світські факти:

1. Марк Цукерберг – засновник соціальної мережі, що перша вийшла на міжнародний рівень; засновник, власник і директор компанії Facebook; світовий мільярдер;

2. Одружився у 2012 році у віці 28 років з Прісціллою Чан; вони є парою з університетських років;

3. У пари довго не було дітей. ЗМІ публікувало факти викиднів.

Неапольське видання *Il Mattino* у першому реченні новини використовує наступне вираження *E' nata Max*.

1. Місто Неаполь – давнє портове місто Італії, яке живе своїми законами; концентрація всієї полуострівної мафії; власний діалект.

2. «E' nata Max» – вказує на «довгоочікуване чудо-народження».

«Natale» – deriva dal latino cristiano Natāle(m) – Християнське Різдво

diem natālem Chiristi – «giorno di nascita di Cristo» – День народження Христа

natālis – nātus – «nato» – народжений; той, що народився

nāsci – «nascege» – народжуватись

– «посилання» на Благую вість – Євангеліє;

– дитина у родині Цукербергів дійсно була довгоочікуваною;

Важливість цього факту підтверджується наступною сенсацією – «Новоспечений татусь» піклується про «наступне покоління» і бере на себе обов'язок віддати 99% своїх акцій на благодійність впродовж свого життя.

Варто зазначити імпліцитний зв'язок: *якщо* у нас нарешті народиться дитина, *то* ми пожертвуємо щедро на майбутнє всього наступного покоління.

Оскільки дискурс існує насамперед і головним чином у текстах, але таких, за якими постає особлива граматики, особливий лексикон, особливі правила слововживання і синтаксису, особлива семантика, в кінцевому рахунку – особливий світ [7, с. 670]. Таким чином, для повного розуміння дискурсу потрібен аналіз тексту. Текстуальний аналіз розкрив ключові ідеї новини:

– У Марка Цукерберга з дружиною народилася дочка Макс

– Марк Цукерберг – засновник і директор соціальної мережі Facebook

– Він опублікує фото оновленої сім'ї, лист до дочки

– Сенсація – жертва у розмірі 99% з акцій соціальної мережі на благо чинність впродовж життя

Італійські видання *Il Messaggero* та *Corriere della Sera* максимально повно розкрили тему «народження дитини у родині засновника соціальної мережі Facebook – Марка Цукерберга», використовуючи пряму мову з опублікованого листа у вже згаданій мережі.

Новина про народження дівчинки стала сенсацією після заяви батька про жертву на добродійність у розмірі 99% з акцій соціальної мережі Facebook – два видання (*Corriere della Sera*, *La Repubblica*) з трьох використали саме цю інформацію вже у заголовку статті; ще два – *Rai News 24*, *Il Messaggero* – у першому, вступному абзаці.

Видання *Il Mattino* опублікувало новину у трьох абзацах по одному реченні, наголошуючи виключно на ключових моментах новини. Можемо зробити висновок, що кожен абзац і їхня послідовність – розстановка акцентів: 1 абзац – народження дитини; 2 абзац – написання листа про віру у світле та освічене суспільство; 3 абзац – сенсаційна жертва.

Методом концептуального аналізу ми виявляючи основні концепти соціальної новини. *Mark Zuckerberg* – 1) il fondatore del social network; 2) fondatore di Facebook; 3) l'amministratore delegato di Facebook – людина, що вже набула високого соціального рівня, старий факт. *Mark Zuckerberg* – 1) il neogenitore; 2) il neo-papà – «новоспечений татусь», новий факт. Друга і головна ідея новини – це народження дитини, дівчинки на ім'я Макс. *Max* – 1) una bambina; 2) la neonata; 3) la piccola; 4) la nuova nata.

Лінгвістичний аналіз тексту, як вивчення мови художнього твору на всіх лінгвістичних рівнях та визначення їх ролі в розкритті змісту тексту, дає наступні результати.

На морфемному рівні з'ясуємо структурні трансформації трьох слів, що визначають головну ідею новини: *diventare*, *donare*, *creare* (табл. 1).

Таблиця 1.

Морфемний рівень основних концептів новини

Особово-часові + способу дії форми дієслова <i>diventare</i> – набувати ознак, перетворюватись, ставати	<i>diventa</i>	Третя особа однини Presente Indicativo Attivo
	<i>è diventato</i>	Третя особа однини Presente Indicativo Passivo

Особово-часові форми дієслова <i>donare</i> – дарувати, віддавати; Іменник <i>donazione</i> – дар, дарунок	<i>donare</i>	Інфінітивна форма дієслова
	<i>donerò</i>	Перша особа однини Futuro Semplice Indicativo Attivo
	<i>donerà</i>	Третя особа однини Futuro Semplice Indicativo Attivo
	<i>donate</i>	(1,2,3) Особа множини пасивної форми Presente Indicativo Passivo
	<i>doneremo</i>	Третя особа множини Presente Indicativo Attivo
	<i>donazione</i>	Дар, дарунок – іменник; закінчення – <i>ione</i> вказує на жіночий рід; однина
Дієслово; творити	<i>creare</i>	інфінітив
Іменник; творіння	<i>creazione</i>	іменник; закінчення – <i>ione</i> вказує на жіночий рід; однина

На лексичному рівні розкриємо синонімічний аспект новини: 1) *attualmente, al momento*; 2) *diventato, divenuto*; 3) *papà, padre*; 4) *il neogenitore, il neo-papà*; 5) *filantropia, beneficenza, opere filantropiche*; 6) *la neonata, la nuova nata, la nascita*.

На фразеологічному рівні було розпізнано 16 фразеологічних виразів, серед яких **вісім** іменникових: *comunità forti, lettera aperta, messaggio pubblicato, pacchetto azionario, posto di lavoro, potenziale umano, prossima generazione, responsabilità morale*; **сім** дієслівних: *curare malattie, dare il benvenuto, donare alla filantropia, fare la parte, ha fatto sapere, portare avanti, regalare un mondo migliore*; **один** прислівниковий: *corso della sua vita*.

Також у щоденному неапольському виданні *Il Mattino* було виявлено метафору: *lo scatto* – 1) дослівний переклад: *постріл, вибух*; 2) метафоричне значення у контексті: *новина, подія, сенсація*.

Аналіз синтаксичного рівня новини у поданих виданнях допоміг з'ясувати наступні положення. *Ma guarda avanti*. – Речення, вирване з контексту, але покликане поєднувати попередньо наведені факти з наступним аналізом та/або аргументованою опозицією думки. Синтаксичний перехід: *padre – papà – paternità; bambina – la neonata, la piccola*. Синтаксичний перехід між частинами мови: *piccola (aggettivo) – la piccola (sostantivo)*. Синтаксичне вираження ідеї – народження дівчинки: *Una bambina di nome Max; La neonata si chiama Max; E' nata la piccola Max; la nascita di sua figlia Max; La piccola si chiama Max; la nuova nata; E' nata Max*

Синтаксично-лексичне вираження ідеї – подарувати/дати подарунок/пожертву: *ha fatto sapere che darà ... quasi tutto il pacchetto azionario; si impegnano a donare il 99% delle loro azioni; annuncia donazione del 99% delle sue azioni; annuncia che, ..., donerà ... il 99% delle sue azioni. «новоспечений татусь»: il neogenitore; il neo-papà*. Синтаксична синонімія: 1) *Prossima generazione* 2) *Generazione dei bambini di oggi*.

У нашому дослідженні було розглянуто ознаки та прояви на різних мовних рівнях елементи тексту та дискурсу публіцистичного стилю і вперше представлений аналіз новини про народження доньки Марка Цукерберга у рамках тексту та дискурсу.

Таким чином ми проаналізували сукупність новинних текстів суспільної тематики на засадах теоретичних положень текстології та дискурсології сучасного мовознавства, на матеріалі новини про народження доньки Марка Цукерберга у публіцистичних джерелах і виявили характерні риси різних реєстрів італомовного дискурсу.

Подальші дослідження вбачаємо у дослідженні новин про інших медійних персон, про їхню реакцію у соціальних мережах на народження власних дітей та яким чином висвітлюють такі новини культові мас-медіа, а також тема благодійності в італомовному дискурсі.

Література:

1. Арутюнова Н. Д. Дискурс / Н. Д. Арутюнова // Лингвистический энциклопедический словарь. – М. : Сов. Энциклопедия, 1990. – С. 136–137.
2. Дейк ван Т. А. Стратегия понимания связного текста / Т. А. ван Дейк, в. Кинч // Новое в зарубежной лингвистике. – М. : Прогресс, 1988. Вып. XXIII. – С. 153–211.
3. Зяблова Н. Н. Дискурс и его отличие от текста / Н. Н. Зяблова // Молодой ученый. – 2012. – № 4. – С. 223–225.
4. Карасик В.И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс / В. И. Карасик // Монография. – Волгоград : Перемена, 2002. – 477 с.
5. Кубрякова Е. С. О понятии дискурса и дискурсивного анализа в современной лингвистике: обзор / Е. С. Кубрякова // Дискурс, речь, речевая деятельность. Функциональные и структурные аспекты: сборник обзоров. – М. : ИНИОН РАН, 2000. – С. 7–25.
6. Рябинская Н. С. «Речь как социальное действие: основные понятия дискурсивного анализа» / Н. С. Рябинская // Социологический журнал. – № 4. – 2002. – С. 80–90.
7. Степанов Ю. С. Язык и Метод. К современной философии языка / Ю. С. Степанов. – М. : Языки русской культуры, 1998. – 784 с.
8. Чан Ким Бао. Текст и дискурс (через призму иньян-концепции) / Чан Ким Бао. – М. : Творчество, 2000. – С. 3–7.

УДК 81:139:811.111:821:82-3

О. С. Чистякова,

Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, м. Хмельницький

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ

У статті автор здійснив спробу узагальнити та систематизувати матеріал про структуру тексту та про основні напрямки його аналізу.

Розглянуто базове поняття тексту, представлено лінгвістичний та стилістичний аналізи тексту як найголовніші складові його комплексного філологічного дослідження.

Ключові слова: текст, лінгвістичний аналіз, стилістичний аналіз, мовні засоби, функціональний стиль.

LINGUISTIC AND STYLISTIC ANALYSIS OF A LITERARY TEXT

In the article the author made an attempt to generalize and systematize material on the structure of text and on the main directions of its analysis.

The basic concept of the text has been considered. The interest in analysing text in the context of contemporary humanitarian education is determined by the necessity of the general human culture improvement. The ability to interpret the text allows